

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A Műhelyben írtva:
 Egész évre — 10 kor.
 Félévre — 6 .
 Helyben mások kezébe:
 Egész évre — 20 kor.
 Félévre — 12 .
 Vidékre postán küldve:
 Egész évre — 25 kor.
 Félévre — 15 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Előfizetők minden nap a határ és
 a város utáni napok kivételével
 a szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 2.
 A szerkesztőség kizárólag visszafizetés
 vagy megfizetésre nem vállalhat.
 Hirdetvések és hirdetések a
 kiadóhivatalban történő.
 Helyes adom 100 000.

NAGYVÁRAD, augusztus 2.

Egységes középiskola.

Csáky Albin minisztersége alatt került fel egy igen életrevaló eszme: az egységes középiskola gondolata. A miniszter volt az eszmének egyik leglelkesebb hordozója, az összes körök lelkesedéssel üdvözölték — hogyne üdvözölnének lelkesedéssel az alantok egy miniszternek az eszméjét! Még sem lett belőle semmi, mert nem ment keresztül az eszmék rendes útján. A mint más miniszter került, a készen kipattant eszme egyszerre visszasorvadt embrióvá s lett az egységes középiskolából — tantervfoldozás.

A kis embrió azóta nem nőtt s tekintettel az új miniszterre, Wlassics alatt senki sem emlegette azt, a mire Csáky alatt esküdtek.

Berzeviczy Csákyknak jobb keze volt s nem csoda, ha a miniszteri székéből akarja most keresztül vinni azt, a min az államtitkári íróasztalnál annyit dolgozott.

Csakhogy azóta változtak az idők s behonyosodott, hogy a Csáky-féle gondolat jó volt ötletnek, de fölötte gyenge volt az élet számára. Nem az alapgondolat volt helytelen, hanem a kivitel. A külső, mert tönkretette a belső lényegét.

Az kétségtelen, hogy a kétféle középiskola igazságtalan és fölösleges.

Igazságtalan, mert pályaválasztásra szorít 10 éves gyermekeket és fölösleges, mert tökéletesen elég egyféle, de alapos

műveltség. Most van kétféle középiskolai műveltség s abban egységesek, hogy hallatlanul felületes mind a kettő.

Emlékezzünk csak vissza, mennyit elefejt mindenikünk a középiskola anyagából.

Föltétlenül helyes tehát, ha a miniszter egyféle, de alaposan képző középiskolát tervez. Csak az a baj, hogy nem tud a saját kegyeletes diákhatományaitól szabadulni s az új középiskola gerinczévé a régi gimnáziumot teszi.

Már pedig a klasszikus nyelvek tul-tengő műveléséhez a magyar nemzeti multnak a dicsősége tűződik, nem a jövőé. A középiskola pedig a jövőnek kell hogy neveljen.

S hol van a jövő dicsősége? Megmutatta az az irány, a mely életre hívta a reáliskolát s a német reálgimnáziumot. A klasszikus nyelvek immár csak az összekötő kapcsot képezik az ősök szellemi hagyatékához s így másodrangra sülyedtek. Előterbe törnek a természettudományok, a modern nyelvek, a jövő dicsőségéhez vezető fegyverek.

A jövőben a nagy nemzetekkel kell megküzdenünk: ismernünk kell tehát szellemi haladásuk közvetítőjét, nyelvüket. És ebben a küzdelemben csak tudásunkkal szerezhetünk magunknak fölényt: be kell tehát hatolnunk az exakt tudományok titkaiba s minél több mérnököt, vegyészt, fizikust nevelni. A jogászt, a gazdát szintén a természettudományok, a külföld ismeretének erős alapjára kell ál-

litanunk. A jogász szálljon le az avult szillogizmusok és üres spekulációk fellegeiből, a gazda emelkedjék ki a szomszéd jegenyetáig terjedő látköréből. Modern emberekre van szükségünk, mert nem dédapáinknak vagyunk kortársai.

Berzeviczy tul klasszikus középiskolájának jelentkezik is már ellenlábasa — a hét osztályu polgári iskolában. Ez a legszerencsétlenebb ötlet; csak most fog igazán megindulni a szellemi proletáriátus tenyésztése. A polgári iskola most egy leszállított igényű reáliskola lesz. Hét osztályával, önkéntesi jogositásával versenytársa lesz a gimnáziumnak, a közfelfogásban könnyebb középiskola lesz s végeredményben mégis csak pályaválasztásra kényszeríti a 10 éves gyermeket s a középosztály műveltségét megint megsztja.

Az egységes középiskola tul klasszikus, a hét osztályu polgári iskola tul könnyű és proletár-tenyésztő intézet lesz, a cél-tól pedig épp oly távol maradunk, mint vagyunk ma.

Az igényeket csak egy elégitené ki: a felsőbb osztályokban kötelező latinnal és fakultatív göröggel kiegészített mai reáliskola. Modern volna és nemzeti s a mellett összefüggne a multtal. Csakhogy eddig egy egész nemzedéknek kell megújulnia, jönniök kell olyanoknak, a kik már a jövő lehelletében nevelkedtek, azok fogják átérzeni, hogy a jövő számára kell nevelkednünk, mert nekünk őseink a multban, de reményeink a jövőben vannak.

Dr. K. A.

„TISZÁNTÚL” TARCZÁJA.

Váróteremben.

(Angoltól.)

Egy ifju, szőke asszony utazórúában végigmegy a termen s a portáshoz lép.

— Portás, portás ugy-e lesz olyan szives és megmondja nekem, mikor megérkezik a vonatom? Portás! Hé! — Ugy-e nem felejt el? Mit? Még egy negyedórát várjak? Hiszen ha még öt perczel tovább tart a dolog, megőrülök. (Előre jön.)

Oh de rettenetes ez a várakozás. Annyi időnk marad a gondolkodásra — pedig én nem akarok gondolkodni! Nem akarok? Nem tudok, nem merek . . . Pedig semmi sem bra rávenni többé, hogy visszatérjek, még az sem, ha Dick térden állva kérne reá. Mily szemtelentül viselkedett velem szemben, s mennyire gyűlölöm őt! (Izgatóttan le s fel járkal a teremben.)

Nini, a portás! Portás, megérkezett a vonat? Még sem? Hiszen már egy félórát várok! (Előbbre jön.) Mit t-gyek? Legjobb lesz talán ha leülök s nem gondolok semmire sem.

(Szünet.) Letül, de egyre mozgolódik, majd újra kezd:

Hogy meg lesz lepelve Dick, mikor haza-

jön és megtudja, hogy elmentem! O nem hitt a fenyegetéseimben.

Azt gondolta, hogy szelid ciczuska vagyok, aki minde be beletörődik. De én nem akarok szelid ciczuska lenni! (Lábával toppant, majd felkel s újra sétálni kezd.) Ha csak egyszer történt volna, meg tudtam volna neki bocsátani . . .

Visszatértem volna hozzá. De . . . (Félig sirva.) Nem! Azért sem fogok sirni! Elég, ha rágondolok mindarra, ami történt, hogy onase bocsássak meg neki. (Erőt vesz magán.) Milyen más volt eleint! Mikor először találkoztunk, vadászruhát viselt. Én egy ponyn ültem és ki akartam nyitni egy kaput, de nem tudtam — és a nagy igyekezetben leesett az ostorom.

Akkor jött arra Dick, s bár nem ismert, felvette az ostort a földről s ideadta, azután kinyitotta a kaput a számomra. Mennyire tetszett akkor nekem! Pedig ha akkor tudtam volna róla mindazt, amit most tudok, inkább leugrottam volna a lovamról s gyalog tettem volna meg az utat hazáig, s ahogy a kíséretét elfogadjam . . .

Es azután másnap bemutatkozott az apámnak és lassan-lassan megszerettük egymást . . . Oh, hogy is lehettem olyan vak! . . .

Emlékszem, eleinte milyen jól bánt a kis kutyámmal: Fidoval! Sohse hittem volna, hogy

egyszer eljőjön az idő, amikor ugy beszéljen róla: »Pusztied el ezt a bestiát a háztól! . . . Es miért? Mert a szőnyegen egy csontot roppogtatott s mikor Dick el akarta tőle venni, hát megharapta az ujját! . . .

En persze méregbe jöttem és azt mondtam neki: »Ha te előled szedte volna el valaki az ételt, te is haragudtál volna! — s ő azt felelte durván: »Bánom is én! — Erre én megjegyeztem, hogy engem igenis bánt ez a gorombaság — és ő akkor kijelentette, hogy nem törődik vele s mivel én még egy-két szelid ellenvetést tettem, kiment és be csapta maga után az ajtót.

De hát nem ez az egyedüli ok, ami a távozásra készített. Hanem hogy másról ne is beszéljek — például, mig menyasszonya voltam, a napnak minden órájában átszaladt hozzám megtudakolni, hogy hogy vagyok. Ilyenkor leült mellém, a kezemet fogta és ugy nézett a szemembe, mintha csakugyan nagyon érdekelnének irántam. Most? — ha a fejem fáj, vagy valami nagy bosszuság után siró görcsöt kapok és egy kissé panaszkodom neki, — haragosan réám mordul: Mi az ördögnek nem küldesz doktorért?

Oh, ő olyan durval! Három nap előtt, mikor két egész órát töltöttem a masamódnál és addig néztem a kalapomat, mig a fejem bele fajult s végül sem birtam megállapodásra jutni,

43—57.

A katonai nevelő intézetekben immár életbeléptették a kvótát. Az új katonai nevelőintézeti kvóta 43—57. Természetes, hogy a miénk 43 és az osztráké az 57. Ezt is úgy osztanak meg, mint az újoncz kvótát. A 43-ból, ami erre az országra esik, bizonyosan elhódít harminczat a horvát. Mert a horvátokat dédelgeti az osztrák a magyarokkal szemben.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus. 2.

Elnök: Perczel Dezső.

Maróthy László a mentelmi bizottság előadója beterjeszti a mentelmi bizottság több jelentését a mentelmi ügyekről.

A kifogásolt tankönyvekről.

Melcser Vilmos Gál Sándorral polemizál. A Gál által kifogásolt tankönyv engedélyezve van. Kunz főigazgató elismerését fejezte ki annak idején — a szászrégeni gimnázium iránt.

Nélkülsői a valóságot Gálnak a Gusztáv Adolf egyet elleni panasza, mert az nem tűz német propagandát. A tiszta magyar községek több segínyt kapnak, mint a szászok. Az egyet inkább a nemzetiségeket igyekszik elosztani. A hazafiatlanság vádját visszautasítja.

Gál Sándor kijelenti, hogy nem a szászokat akarta vádolni, csak konkrét eseteket sorolt fel.

A könyvek a Ház asztalán fekszenek, mindenki megtekintheti. Allításainak cáfolatát nem Melcsertől kérte, hanem a minisztertől. Ez pedig bizonyosan nem fog cáfolni, mikor feketét lát fehéren, hanem remélhetőleg a baj orvoslására siet.

Ujból hangsúlyozza, hogy a szászrégeni gimnázium hazafiatlan igazgatója fél év előtt kijelentette, hogy bizonyítványt magyarul nem állít ki.

Allításait mindenkiben fenntartja, a miniszter vizsgálja meg, vajjon igazat mondott vagy sem.

Erkölcse és művészet,

Trubinyi János a közérkölcsei állapottokat tartja tarthatatlannak. Színművészetünk

festőművészetünk, zeneművészetünk, iskoláink mindmégannyi istápolói az erkölcsi romlásnak. A színházakba, képzőművészeti kiállításokra nem meri jóra való szülő gyermekeit elvinni, mert ott olyan dolgok tárulnak szeméi elé, melyek arcukba kergetik a vért. A zene, a dal, mind az erkölcstelenség szolgálatában áll. Az iskolában a rajzminták, a szoborminták az erkölcstelenség szellemét oltják az ifjú szívébe.

A sajtó különösen nagyon germanizál minden idegen szellemű mederben folyik e mellett az irodalom is az erkölcstelenség poccsolyájában selymölődik. A kristálytisza keresztény szellemet megrontják a zsidó erkölcsök és ez az oka, hogy az iskolában csak türik már Krisztus tanait.

Kaas Ivor báró: Vissza a keresztethez!

Trubinyi János: Ezek az állapotokon segíteni kell, nem fogadja el a javaslatot, és csatlakozik Veres indítványához. (Helyeslés a néppárton.)

A tankönyvgyártás ártalma.

Rakovszky István: Tegnap Lendl Adolf a könyvmészérák dolgában tett leleplezéséhez hozzájárul. A folytonos tankönyvgyártás megnehezíti a szülők munkáját, hogy gyermekeiket újabb és újabb könyvekkel ellássák. A szegény nebulók ma már úgy néznek ki, mint a teherhordó állatok a sok könyvektől, melyek nyakukba vannak akasztva. Peldát hoz fel arra, hogy milyen káros a tanításra magára ez a nagy könyvgyártás. Nem rég történt, hogy egy egyetemi hallgatótól a vizgán azt kérdezte az egyik tanár, hogy milyen közjogi szerepe van az udvarnagnak. Az ifjú nem tudott rá felelni. A tanár megkérdezte, hogy kinek a könyvéből készült? A fiatalember azt felelte, hogy a tanár uréból, abba nincs benne. A tanár megnézte a könyvet és látta, hogy egy év előtti kiadás, abban pedig csakugyan nincs. A fiatalember elbukott, mert nem a legújabb kiadást vette meg a tanár könyvéből. Ezek az állapotok segítséget követelnek. Nem járul hozzá Lendlnek azonban határozati javaslatához, mert az alapítványok rendeltetési célja már tisztázva van.

Berzeviczy beszéde.

Berzeviczy Albert közoktatásügyi miniszter reflektál az előtte elhangzott beszédekre. Kijelenti, hogy az összes javaslatokat, az összes hibákat megvizsgálja és alkalmat fog keresni, hogy a vizsgálat eredményéről jelentést tegyen. Megköszöni Veresnek azt a feltételét, hogy a népnevelés terén, ha üdvösen munkálkodni fog

akkor az ő, a Veres pártja, támogatására számíthat. Elve az, hogy a népiszkolák olyan nemzetiségi vidékeken állítsanak fel, ahol veszélyeztetve van a magyarság ügye. Sajnálja, hogy a vitába a közbeszólások Halász Ferenc miniszteri tanácsos személyét is bevonták, aki igazán nagy érdemeket tud felmutatni a magyar népnevelés terén.

Olay Lajos: Az nagyon derék ember, ki bántotta?

Felkiállítások a szélsőbalon: Ki bántotta?

Trubinyi János: Senki!

Berzeviczy Albert miniszter Gál Sándornak feleli, hogy a felekezeti iskolák román felirását ő is törvénytelennek tartja és mindent megtesz, hogy ezek a törvénytelen ségek megtoroltassanak. Felekezeti iskolákat ismer, de nemzetiségeket nem. Badóházyt úgy tünteti fel a Ferenc József intézetet, mint az urhatnamság intézetét. O természetesen találja, hogy a társadalom egy rétege fiait az ő izlése szerint neveltesse. Gálnak feleli, hogy a Ház asztalára tett tankönyveket megvizsgálja, s ha valami olyan dolgot talál benne a mi kifogásolható, orvosolja a bajokat. Azonban már most kijelenti, hogy abban Rákóczi nincs hazaárulónak bélyegezve. A felesleges könyveket is kifogja küszöbölni. A jogvizsga reformjával segíteni akar azon az állapotokon, melyeket a tulsok vizsga okoz. A bajokon segíteni kell, az hiba volna a bajokért a tanárokat tenni felelőssé. Helyesli, hogy a szociális elemeket ki kell küszöbölni az egyetemi ifjakból, sőt tovább megy, távol kell tartani az ifjakat a politikától, hogy jobban szentelhesék idejüket a tanulásnak.

Kaas Ivor báró: Hogy jobb mamelukok legyenek, el kell tiltani a hazafiasságtól.

Berzeviczy: A hazafiasság és politika nagy különbség! Rátér Eötvös beszédének tárgyára a zenére. (Derűtlenség.)

Biztosítja, hogy mint magyar ember ő is érdeklődik a magyar zene iránt és mindent elkövet az érdekében. Habár róla Eötvös nem is mint magyarról, hanem mint valami olaszról beszélt. (Derűtlenség.)

Amennyiben azonban Eötvös irtózik az anketektől, anket nélkül is szívesen veszi segítségét e kérdésnél. (Derűtlenség.)

A zeneakadémiákra tett vádjait azonban visszautasítja, mert Eötvösnek jobban kellett

hazamenet panaszkodtam az uramnak s ő azt felelte: »Vigasztalódj, bizonyosan a masamódnak is megfájult a feje.« Oh be közönséges ember ez a Dick! Rádadásul még össze is szidott, hogy a lovakat annyi ideig hagytam egy helyen állni.

En természetesen csipősen megjegyeztem, hogyha énnekem nem árt a rossz idő, akkor a lovaknak nem ártat.

Erre a következő párbeszéd fejlődött ki közöttünk:

O. Te bent voltál a boltban, de a lovak künn ácsorogtak.

En. Nem ácsorogtak künn.

O. De künn ácsorogtak.

En. Nem.

O. De igen.

En. Nem igaz.

O. Hát akkor hol voltak a lovak? —

Erre én dühbe jöttem és sirva becsaptam magam után az ajtót. Hát nem borzasztó ember ez!

De mindent eltűrtem volna neki, ha ez a dolog nem történt volna az udvari bállal. De most már nem térek vissza hozzá soha. Hogy be hagytam magamat csapni! Az első évben úgy intézte az esküvőt, hogy már elkéstem a bárlól. A következő esküvőben épp akkor este, mikor menni kellett volna, hirtelen meghalt az édes anyja. Ez az asszony sohasem

szeretett engemet. Nem volt benne annyi tapintat, mint egy szatócsban. M kor először látott, azt mondta, hogy reméli, miszerint Dicket boldoggá fogom tenni. Nevetséges! Mintha nem is az én, hanem a Dick boldogsága lenne a fő!

De hogy a dologra térjek: a harmadik esküvőt Dick és én külföldön töltöttük és a negyedikben meg a Dick apja halt meg. E családnak a tagjai mindig a legalkalmatlanabb időben végzik be életüket.

Hanem az idén mindenestre el akartam menni s mivel Dick nem tett ellenvetést, ma reggel három órát töltöttem a varrónómmal. A ruhám gyönyörű szép — s a varrónó azt mondta, olyan vagyok benne, mint egy földre szállt angyal. M csoda izlése van ennek az asszonynak!

Boldogan tértem haza. Az ebédnél elkéstem és... és a babának (sőhaji) Dick vágta fel az ételét. En egyedül ebédeitem s csak ebéd után mentem át Dicához az írószobába.

— Dick, kedvesem — szoltam — kész vagyok az udvari báli toillettemmel.

Ő nem válaszolt. Ezy papiroost tartott a kezében és azt olvasta — Ujra kezdtem tehát.

— Dick kedvesem... De ő durván félbeszakított.

— Az idén nem mehatsz az udvari bála,

nézd! — S e szavakkal az orrom elé tartotta a szabószó számláját, amely várakozásomon felül nagy összegről szólt, s amelyben kijelenti, hogy ha legalább a felét ki nem fizetem, ugy nem szállítja nekem ruhát.

— Nem mehetek az udvari bála? — kiáltottam fel méltatlankodva. — Dick, te megörültél!

— Ugy látszik, mégsem annyira, mint te, — felelte Dick. — Hiszen ha így folytatod, maholnap a bajlétkatlanok menhelyére szorulunk.

— Hogy mersz így sértegetni? — szoltam büszkén. — Különben is, most már csak azért is elmegyek a bála. — S ezzel az ajtó felé közeledtem. De ő durván megragadta a karomat és félbolondnak nevezett. Erre én is megmondtam neki a magamét, amire ő azt mondta, hogy becsuk engem a szobámba, én pedig kijelenttem, hogy ilyen kékszakállal egy percig sem maradok tovább egy fedél alatt. S most itt vagyok, hogy visszaterjek a mamához.

De miért is nem jön már az a vonat? (Zsebkendőjét a kis táskából kihuzza és ekkor egy fotografia esik a földre.) Oh ez is csak azért potyant le, hogy engem bosszantsón! (Felveszi a földről az arczképét.) Elkadó lélekzettel: a baba fotografiájával... Nem brok ránézni.

volna informálódnia, vagy beletekinthetett volna az intézet évkönyvébe, meglátta volna, hogy igenis tanítják a magyar zenét jó magyar tanárok és nem csehek. (Derűtlenség.)

A filharmonikusok sajnálatára, egy krajczár állami segítséget sem kapnak, nagyon sajnálja, hogy Eötvöst ilyen rosszul informálták erről a kérdéssel. U szeretné is segíteni ezt az egyesületet, de nem áll rendelkezésére annyi összeg, hogy erre is fordíthasson. Az egyesület nemrég ünnepelte fennállásának 50 éves évfordulóját éppen Apponyi Albert védnöksége alatt, akiről maga az ellenzék sem mondhatja azt, hogy nem magyar ember. (Derűtlenség.)

Olay Lajos: Apponyi német! (Nagy derűtlenség.)

Berzeviczy Albert: A jubileumon eléggé bebizonyították, hogy igenis kultiválják a magyar zenét. Csakhogy Eötvösnek van egy nagy baja és ez az, hogy nem reagál a meghívásokra és sem a zeneakadémia, sem a filharmonikusok vizsgájára, illetőleg hangversenyére nem megy el. (Derűtlenség.)

Ezután Lendl határozati javaslatával foglalkozik. Az alapítványi birtokokat egy az ő felsége által kinevezett bizottság ellenőrzi a hercegprímás és Szapáry elnöklésével. Ezek épp úgy teljesítik ellenőrzési kötelességüket, mint a képviselőház teljesítője. Különben sem jó ezt a kérdést a vallás- és a béke érdekében horgatni.

Kéri a költségvetés elfogadását és a határozati javaslat elvetését. (Eljenzés a jobb oldalon.)

A Ház többsége elfogadja a költségvetést, elvetették Lendl határozati javaslatát és ráérték a részletekre.

Részletes tárgyalás.

Csernoch János a katolikus alapok katolikus jellegének figyelmen kívül hagyása miatt szót emel.

Berzeviczy Albert azzal reflektál Csernoch beszédére, hogy egészen az eddigi gyakorlat szerint járt el.

Vertán Endre az erdélyrészi középiskolák ügyében szólott. A miniszter erre is rögtön válaszolt.

Ezután részleteiben is megszavazta a Ház a vallás- és közoktatásügyi tárcza költségvetését.

Ot percz szünet.

... Miért is nem hoztam magammal Szinte hallom, hogy kérdezősködik anyuska felől a cselédektől! Erzem kis karjainak a szorítását a vállamon! Oh, miért is hagytam ott? (Sirva roskad a karosszékre.) Mikor Dick este hazatért volna, nem talált volna senkit otthon. Nem lett volna, aki «tukrot» keresse a zsebében, sem a ki teát főzön a számára! De most, most vége mindennek és én sohasem látom többé férjemet, gyermekemet!...

(Csend... Majd hirtelen felugrik. Zokogva):

— Uristen! Mit teszek? Mit tettem? Most már késő! Mi lesz velem?

(Kiszól az ajtón.) Portás! Bejött a vonat? Mennem kell? Mennem kell? Mi? A vonat elindult és maga nem is szólott nekem!? Oh! Maga borzasztó ember, hogy meri így elhanyagolni a kötelességét? Fel fogom jelenteni, kiteszem a «Nyíltérbe» az újságokba! Maga hanyag, kötelességmulasztó fráter! Maga, maga... (hirtelen változással) aranyos jó ember!

(Előre jön.)

Hát még nem késő! Még visszamehetek a fiamhoz, visszamehetek — haza. Ma este újra megátom gyermekemet — és... és megbocsátok még egyszer annak a haszontalan Dicknek is.

Az igazságügyi tárcza.

Szünet után az igazságügyi tárcza került tárgyalás alá.

Rohonyi Gyula előadó ismertette részletesen és kimerítően az igazságügy közigazgatásának vezérelveit. Ajánlja a költségvetést elfogadásra.

Bizony Akos határozati javaslatot nyújt be a polgári perrend javaslatának benyújtása tárgyában.

Ülés vége 3 órakor.

A keletázsiai háború.

Ha Kuropatkin Mukdenbe megy a csatateri események után: az csak Kuroki vagy Oku japán generális társaságában történhetik. Ez azt jelenti, hogy Kuropatkin el van vágva Mukdentől s napi jelentései újabb és újabb vereségekről tanuskodnak. Ezeket a jelentéseket ismeri mindenki jól. Kuropatkin és stetege kollégái mindig eredményeket érnek el, de mindig visszavonulnak a japánok nagy — bosszúságára. Mert Kuropatkin jó darabig nem akart kötélni állni. Ez ment is egy darabig, de Dasicsaónál már kénytelen volt a japán ágyuk böhömlésére felelni.

Van azonban a harctéren egy másik jelenség is, amely figyelmet érdemel. Az orosz kereskedelmi hajók, melyek hadihajókká léptek elő, egy-másra állítják meg az angol hajókat. Azt elstülyesztik, hol lefoglalják, de mindenestre provokáló szándékkal cselekszenek.

Anglia azonban türtözteti magát és nem akar beugrani, mert alighanem Franciaországot is magával rántaná a harczba. Az utóbbi hatalom szintén húzódik. Fashodat, ugy látszik, még nem felejtette el. Oroszország mégis kénytelen lesz egymaga elbánni a sárga majmokkal ha — tud.

Port-Arthur ostromáról végre japán tudósításokból is tudunk valamit. Ovama tábornok jelenti Tokióba, hogy Port-Arthur ostroma teljes erővel folyik s a japánok már igen közel vannak ahhoz a naphoz, a melyen Tokióban megünnepelhetik a föld egyik legnagyobb erőségének bevételeit.

Mai híreink a következők:

Pétervár, aug. 2. Mint az orosz távirati ügynökségnek jelentik e harctérről: Keller tábornokot egy japán gránát megölte.

London, aug. 2. Lancseura falnál ma nagy csata volt. Az orosz sereg balszárnya mérkőzött meg Okuval. Az oroszokat Keller tábornok vezette. Az oroszok lassan vonultak vissza, de közben a japánok újabb erősítést kapva, tüzéségükkel nagy károkat okoztak az orosz seregnek. Keller tábornokot egy gránát szilánkjá megölte.

London, aug. 2. Port-Arthur ostroma szakadatlanul tart. A harczot a két fél tüzésége vivja s orosz tüzéség nagyon gyengén viszonzta a japánok heves és szakadatlan tüzelését. Ma éjszakai támadást várnak, amelynek esetleg meglepő eredményei lehetnek.

Páris, aug. 2. Az «Echo de Páris» jelenti Pétervárról: megerősítést nyer az a hír, hogy az első hadtest, amely jelenleg Liaojangban van, jövő héten Vladivosztokba megy, hogy az ottani helyőrséget megnagyobbítsa. A Petit Parisien tokió jelentése szerint Kuroki előcsapatai Mukden alatt vannak.

Pétervár, aug. 2. Hivatalosan megczáfolják, hogy saucseuzai ütközetben Keller tábornok elesett.

Pétervár, aug. 2. Egy kormánykommuniké előadja a Malakta-ügyet s hozzáteszi, hogy a gőzösnek rakományával együtt való szabadon bocsátását az angol kormány ama nyilatkozata alapján, hogy az utóbbi államtulajdon, nem magyarázható arra, hogy a csári kormány elállt ama szándékától, hogy egyes czirkálóhajókat és hadihajókat egyáltalában kiküldjön, hogy azok megakadályozzák a japánok számára való hadicsempészetet.

Tokió, aug. 2. A japán kormány elhatározta, hogy Inkaut megnyitja a kereskedelemnek. A semleges hajóknak megengedik a szabad forgalmat, amaz egyetlen korlátozással, hogy a hadicsempészet formálisan tilos.

Port-Arthur helyzete.

Budapest aug. 2. (Saját tud. táv.) Londonból táviratozzák: Port-Arthur még mindig tartja magát. Az erősség összes támadásait visszaverték a japánoknak. Stössel tábornok kintartásra biztatja katonáit s avval hitegeti őket, hogy Kuropatkin az erősség felmentésére siet.

Szinucsön kiűritése.

Budapest, aug. 2. (Saját tud. táv.) A Temps-nek táviratozzák Hajcsöngből tegnap este 10 órai kelettel: Hajcsöng közelében csata volt a japánok és oroszok között, mely három napig tartott és az oroszok visszavonulásával végződött. Japán részről 7 hadosztály vett részt az ütközetben.

Emberhalál a villamos huzalon.

— Agyonsújtotta a villamos áram. —

Nagyvárad aug. 2.

Megdöbönt az a bűnös könnyelműség, a melylyel Nagyváradon a villamos mű ügyeinek intézői és a rendőrség a szegény emberek életét kiteszik a pusztulásnak.

A villamos oszlopokra kifüggesztették a figyelmeztető táblákat s azt hiszik, hogy ezzel már megtettek mindent a villamos áram által előfordulható veszedelemnek az elhárítására.

A villamos sodronyok elszigetelés nélkül hálózák be az utcákat, ennek daczára a város minden részén folyamatosan levő építkezéseknél éppen semmi óvintézkedéseket nem tesznek.

Pedig egy szemernyi kötelességtudással már okulhattak volna a Winkler-ház építésénél előfordult szerencsétlenség alkalmával, amikor majdnem áldozata lett egy szegény munkás ember a hatóság könnyelműségének és mulasztásának.

Ugy látszik, ez még nem volt elég, hanem arra vártak, amíg egy emberélet borzalmas pusztulása felrázza őket nemtörődömségükből.

Hát ezt is elérték. A könnyelmű mulasztás áldozata ott fekszik a nagytemető boncasztalán megfeketedett, élettelen testtel.

Ilyenkor aztán senki sem akad, aki beismerné, hogy terheli a mulasztás, hanem a felelősséget egyik a másikra tojja.

Azt hisszük, hogy egy áldozat elég lesz a hatóságnak s legalább a jövőben megteszi azokat az óvintézkedéseket, amiket eddig elmulasztott.

A halálos szerencsétlenségről a következő tudósítást adjuk:

A m. kir. államépítészeti hivatal nagyobb szabású átalakításokat eszközöltet a Fő-utca és Sal Ferencz-utca sarkán levő volt honvéd gyalogsági laktanya épületén. Az épület földszalai része előtt villamos kábel van lefektetve s az épület sarkán van egy vastartón Sal Ferencz-utczára az átmenet felső vezetékére. Ugyancsak itt van elhelyezve egy transzformátor-házikó, amelyből 3000 volt erősségű áramot vezetnek a sodronyok.

A Sal Ferencz-utczai részen, egy még nem teljesen kész állványon történt a borzalmas szerencsétlenség.

A vállalkozó ifj. *Rimanóczy* Kálmán építész szigorúan meghagyta, hogy az állványra a napszámósoknak kilépni nem szabad s intézkedett, hogy amint az állvány elkészült, a villamos vezeték kellőleg elzárassék korláttal.

Tegnap déltájban, míg a közműves munkások az ablakokat rakták be, *Bene* Albert földesi születésű 20 éves napszámós kiment az állványra s nem tudni mi okból megfogta a villamos sodronyt, amely közvetlenül az állvány szélén vonult el.

Egy pillanat alatt érintetlenül rogyott össze a szegény ember. A munkások csak nagy nehezen tudták holttestét eltávolítani a sodronytól, amelyhez görcsösen tapadt a szerencsétlen halott jobb keze.

Dr. *Waldmann* Béla és dr. *Meer* Samu orvosok csakhamar megjelentek, de természetesen már minden segély felesleges volt, mert az embert oly erősen ütötte meg a villamos áram, hogy azonnal meghalt.

A rendőrség megállapította, hogy a vállalkozót nem terheli mulasztás, mert úgy ő, mint az építést vezető pallér szigorúan megtiltották a napszámósoknak, hogy az emeleti állványra kilépjének.

A rendőrség által kiadott jelentés szerint különben a bűnügyi vizsgálat folyamatban van s a rendőrség nyomban megkereste a villamosmű igazgatóságát, hogy az építkezésnél elfutó villamos huzalok megfelelő elszigetelése iránt intézkedjék.

Es egy fiatal életnek kellett elpusztulni, hogy erre rájöjjenek. Gyönyörű állapotok!

UJDONSAGOK.

* **Személyi hír.** *Nátafalussy* Kornél királyi tanácsos, a nagyváradai tankerület királyi főigazgatója a Félix-fürdőből hazaérkezett s szabadságának hátralevő részét itthon tölti. Hivatalában továbbra is *Novotny* S. Alfonz gimnáziumi igazgató helyettesíti a szabadság lejártáig, augusztus végéig.

* **A szegény nép segélyére.** Az iszonyú szárazság nagy csapással sújtja különösen a szegény földmivelő népet. Nemcsak minden hüvelyes termény ment tönkre s a legszükségesebb téli ételme nincs biztosítva és a legnagyobb nyomor fenyegeti a télen, hanem a mezők égése folytán sok helyen már is éhen pusztul a marhaszállomány. Oriási veszedelem fenyegeti a szegény nép állattállományát a takarmány teljes hiánya miatt. Már is oriási magásra emelkedett a takarmány ára, a télen pedig előreláthatólag a szegény nép nem bírja beszerezni a jószága részére szükséges takarmányt. A földmivelésügyi miniszter intézkedett, hogy az állami erdőkből a szegényebb nép

lombtakarmányt szerezhessen be. A nagyváradai l. szert. püspökség jószágigazgatója szintén intézkedett, hogy a szegény népen segítsen. Körrendeletet adott ki a püspökségi uradalom erdőtisztosságának, melyben nemcsak engedélyt ad arra, hogy a szegény nép lombtakarmányt gyűjthessen az uradalmi erdőségek kijelölendő helyén, hanem egyenesen utasította az erdészeti személyzetet, hogy a lombtakarmány mikénti elkészítésére a népet kioktassák s az uradalmi erdőkerülőkkel a népet gyakorlatilag is bevezessék a lombtakarmány kikészítésébe. Ezen humanus intézkedésével a püspökségi uradalom a szegény nép jórészének módot nyújt, hogy a gazdálkodáshoz szükséges állatait kiteleltesse.

* **A király dédunokájának keresztelése.** Lipó-Rózsahegyéről taviratozzák, hogy *József* Agost kir. herceg aki a király képviseletében vesz részt *Seefried* grófné újszülött gyermekének keresztelésén, ma százasosi egyenruhában odaérkezett. A pályaudvaron a városi és a megyei hatóságok fejei fogadták. A keresztelést holnap délelőtt tartják meg *Seefried* grófék rózsahegy-i kastélyában. Ugy a grófné, mint újszülött gyermeke egészséges; *Burján* dr. és *Steinhaus* dr. rózsahegy-i orvosok kezelik őket.

* **Zavar a villamos világítás körül.** Tegnap este nyolcz óra után váratlanul, szinte meglepetésszerűen elaludtak a város összes villamos lámpái. Vagy tíz perczig világítás nélkül voltak a város utcái és lakóházai, a hová a villamos világítást bevezették. Az emberek ijedezve kutatták a zavar okát. Utána jöttünk a dolognak s az jutott tudomásunkra, hogy a villamos mű első számú gépe átmelegedett s így a vezetékét át kellett kapcsolni a második számú gépbe. Ennek eszközlése vagy tíz perczet vett igénybe, mely idő alatt szünetelt a világítás. Mint értesültünk, a villamos mű igazgatósága a villamos világításban beállott zavar miatt a vállalkozó cég ellen lépéseket fog tenni.

* **Egy püspöki birtok parcellázása.** *Sz. chenyi* Miklós gróf a győri megyés püspöki javakhoz tartozó 838 holdnyi salamoni földbirtokot parcelláztatja. E munkálatokat *Lekky* földmivelésügyi miniszteri titkár vezeti. A földmérést, fölössztást és a parcellák odaítélését szeptember végéig befejezik. A terv szerint 127 paraszt gazda számára ismét lesz lakóház, gazdasági épület, szántóterület és legelő.

* **As óvodákat bezárták.** A fertőző betegségek, dacára az iskolai oktatások szünetelésének, még mindig nagyobb számban fordulnak elő Nagyváradon. Ujabbban a vörheny megbetegedések szaporodnak. Dr. *Baróthy* Akos városi főorvos már korábban előérjesztést tett, hogy az óvodákat már augusztus elsőjével szüntessék be az óvodákban az oktatásokat. A polgármester helyettes tegnap intézkedett hogy az óvodák augusztus 1-től szeptember 1-ig bezárassanak. Ez idő alatt az óvodák helyiségeit kimeszelik és kitakarítják.

* **Amerikai párbaj.** *Vancsura* József hácsborsodi gazdasági gyakornok vasárnap este főbe lökte magát s nyomban meghalt. Egy hátrahagyott levélben értesítette szüleit, hogy azért lett öngyilkos, mert amerikai párbaj vívott és a feke golyót ő huzta. A szomorú ügyben neki dult a nyomosás.

* **Felpofozott pesti gavallér.** A budapesti Pannónia-kávéház a pótlások és afférok terén kezd igen szomorú hírnévre szertenni. Csak nemrég pofozták meg az asztalai körül *Rónay* Lászlót, a kávéházi verekedések hőst, tegnap délután pedig újabb ütközet folyt le a Pannóniában. Az ő közet áldozata egy tehetséges, fiatal gavallér, ismert vívó, aki

vakmerősége következtében került belé ebbe a csufos botrányba. A Pannónia-kávéházba délután 6 óra felé egy vidéki eleganciával öltözött, piros arcú ur jött be, hasonló piros arcú, csinos, fiatal hölgygyel. Letültek valamelyik asztal mellé és uzsonnakávéit ittak. A piros arcú ur körülbelül negyedórán át időzött az asztal mellett, aztán fizetett és elbucsuzott a hölgytől, aki egy képes újságot olvasott. A hölgy igen elmerült az újságolvasásba, alig vette észre, hogy egy apró összehajtott papírlap esik a lábai elé. Azt hitte, hogy a zsebéből esett ki a papírlap, lehajolt és fölemelte. A következő sorok álltak rajta:

Szöke ördög,

ne olvassa olyan szorgalmasan azt az újságot. Nézzen már reám, végül többet ér egy élő fiu, mint száz holt betű!

II. asztal.

A hölgy első pillanatban nem értette meg a dolgot, körülnézett a kávéházba, hogy ki küldhette ezt a levelet és jobbra a második asztalnál meg is látta a gavallért, aki sikerének teljes tudatában üdvözölte a szemével a hölgyet. A vidéki kisasszony nagy zavarban volt, nem szokta még meg a pesti gavallérok szemtelenkedéseit s így védekezni se igen tudott ellenük. Nem tudta, a pinczérnek szóljon, rendőrt hívjon, vagy pedig meneküljön a kávéházból. A zavaros helyzet azonban egyszerre megoldódott. Az étterem felőli zajtalan ajtó kinyílt és belépett rajta a vidéki ur, a kisasszony rokona. Meglátta az irást a hölgy kezében, észrevette a diadalmas arcú ifjút s egy pillanat alatt határozott. Odalépett az ifjúhoz s így szólt:

— *Farkas* Béla földbirtokos vagyok *Kecskemétre*. Ez a hölgy nővérem. Ön pimaszkodott vele s így nem csodálkozhatik rajta, ha minden egyéb értesítés helyett pofonütöm!

Ekkor a fiatal gavallér már meg is kapta a két pofont. Vissza azonban nem adhatta őket, mert a földbirtokos két vasmarkával ugy leszorította a székére, hogy szuszogni sem tudott. — A földbirtokos épp újabb pofonokat akart ányújtani az ifjunak, amikor segédcapatok érkeztek meg. Két huszárönkéntes lépett a dufakodók közé, azok szabadították meg a gavallért a további pofonoktól.

Az ügynek lovagias folytatása lesz. A fiatal ember, a kit *N. Lajosnak* hívnak, elégtételt kér a földbirtokostól a pofonokért. Két segédje közül az egyik: ifj. *Rónay* László.

* **Megnyílt a vadászati szezon.** A *Nimródok* ünnepe-pja volt augusztus elsője. Szabaddá lett előttük az erdő, a rét, s az állatoknak mindennemű birodalma. Augusztus elsőjével különben csakis a nyulászásra kelt engedély nyulászataknak. Fog lyra csak augusztus 12-től kezdve lehet vadászni, mert meggyeng ez a finom husu szárnyas. A fácánok veszedelme október 2-án kezdődik.

* **Kutbaesett kis fiu.** *Dollinger* Károly összi kerékgyár ó negy éves *Tódor* nevű kis fiacskája tegnap kiment játszani az utcára a hozzá való pajtaszákhöz. A gyermekek az itatókut mellett játszottak s a kis *Dollinger* Tógyer hordta a kalapjában a vizet a többi gyermekeknek, a kik a sárból különféle alakú játékokat készítettek. Már kifogyott a vederből a játszásukhoz szükséges víz, s *Dollinger* Tódorka megpróbált egy veder vizet huzni, de vesztére, mert a kut gémeje magával rántotta őt a kutba. E gyermekek látva a szerencsétlenséget mind széjjel futottak s egy se mert szólai a történetről senkinek s m. A szerencsétlenséget az emberek csak akkor vették észre, mikor marhákat hajtottak a kuthoz itatni. A kis fiu szülei értesülve a szerencsétlenségről, jelentést tettek róla a községi előjáróságnál.

* **Két lopás.** *Augermann* Ernő vénök tegnap pimasz tett a rendőrségnél, hogy szombat éjszaka, míg aludt, valaki, eddig ismeretlen

egyen belopódzott szobájába s nadrágja zsebéből 29 koronát elemelt. Ugyancsak panaszszal állt *Baranyi Lehel* hivatalnok, kinek *Teleky-utcai lakásából* tegnap délután egy női arany óra tűnt el lánczozal együtt. A rendőrség mindkét lopási ügyben megindította a nyomozást a tettesek kézrekerítésére vonatkozólag.

* **Halál fürdés közben.** Megrendítő szerencsétlenség történt — mint nekünk írják — szombaton este a békésmegyei *Laky pusztá* közelében, ahol négy munkás fürdés közben a Körös vizébe fulladt. *Katona Imre* és több munkástársa a *Laky pusztán* dolgozott. Szombaton este a munkások a Körösrre mentek fürödni. A Körös aznap erősen megáradt az előtte való nap esőzése folytán. A munkások azonban ezt nem vették figyelembe. Eleinte nem volt semmi baj, s míg *Katona Imre* aratómunkásnak 16 éves hasonnevű fia ki nem vált a fürdőzők közül és beljebb akart menni, hogy meggyőződjék, milyen mély a víz? A fiút azonban hirtelen elkapta az ár és vitte lefele. A veszélyben lévő fiu apja, továbbá egy *Csapó István* nevű ember a fiu után mentek, de már csak a forgónál érték el, ahol a víz őket is lesodorta az örvénybe. A rémület általános lett a part közelében fürdőző többi emberek között, akik egyideig tehetetlenül nézték, mint merült a fiu és a két ember az örvényben a szemük előtt. A halálos küzdelem között az emberek egymás kezét fogva behatoltak az örvény széléig, hogy a még a vízszinre került *Csapót* kirántsák, de a szerencsétlen ember oly görcsösen ragadta meg *Hókai Antal* nevű munkás kezét, hogy azt is magával rántotta s mielőtt társai megmentheték volna, mindannyian elmerültek a víz alá. Csak másnap húzták ki holttestüket.

IRODALOM.

Az Örökimádás cz. katolikus folyóirat július (7) száma rendkívüli dúsz tartalommal jelent meg, melyből különösen kiemelendők a következő cikkek: *Tartalom: Az igaz élet titka. — Ejjeli szentségimádás. — Leányiskolák az oltáregylet szolgálatában. — Régi történet. — Kimutatás a budapesti központi oltáregylet által 1904. évben ajándékozott tárgyakról stb.* E valóban életre való folyóirat a központi oltáregylet (Budapest, IX. ker., Rákos-utca 5. sz.) kiadásában jelenik meg s előfizetési ára egy évre csak 3 korona. — Ajánljuk t. előfizetőink pártfogásába.

Igazságszolgáltatás.

Hogyan vált egy biztosítási ügyből három fegyencz Ujvidéken a napokban az a hír járta be a várost, hogy három fegyencz megszökött a péterváradai börtönből és az üldöző börtönőrök elől menekülendők. *Kameniczánál* átuszták a Dunát és elmenekültek. Most kitudt, hogy az egész dolog egy mindennapi szerelmi kaland, a veszedelmesebb fajtából. Ugyanis egy biztosítási ügynök üzletszerzés miatt odaát járt a Szerémben és utközben egy szép horvát menyecskéhez tévedt be és nagy ékesszólással igyekezett rábeszélni a menyecskét, hogy biztosítsa a házát. Az üzlet ugyan nem jött létre, de az ügynök és a menyecske mégis meggyeztek. Az ügynök aztán sürűn látogott át Ujvidékről a Szerémbé, természetesen mindig olyankor, mikor a férj nem volt otthon és így az üzlet nem jöhetett soha létre. Az ügynök azonban lelkiismeretes ember, nagyon szíven feküdt az üzlet létrejötte és addig-addig járt át a Szerémbé, míg végre alkalma nyílt a férjjel találkozni. Csakhogy férjemenem pisztolyal fojtotta a lelkiismeretes vigyázót, mielő az annyira megijedt, hogy futásnak eredvén, meg se állt a Dunáig, sőt még

ott se állt, hanem beleveté magát a vízbe és — jó uszó lévén — szerencsésen el is érte a tulsó oldalt. A férj mélabusosan pislogott, kezében a rozsdás pisztolyal a biztosítási ügynök után, kiből, mire elérte az ujvidéki partot, három fegyencz lett.

A gazda felelőssége. *Szentes János* iparos, aki a *Terézváros* kültelkén lakik, ez évi április 7-én távozott lakásáról és a két kis gyermekét a tizenéves *Biró Józsi* inasra bízta, akinek átadta revolverét is. Az inas próbálgatni kezdte a fegyvert, amely közben elszűlt, a golyó a fiu mellébe hatolt és mire a gazda hazajött, az inas már halott volt. A tanoncz szülei kártérítés miatt bepörölték *Szentes* test, aki ellen megindult a bünvádi eljárás is. A királyi ügyészség ma adta be ellene a vádiratot, melyben *Szentes* gondatlanságból okozott emberölés vétsége miatt kéri felelősségre vonni.

Egy öngyilkosjelölt bűnpöre. *Julius hó* elején *Szénégető József* és *Deák József* debreczeni fodrászsegédek egész éjjel mulattak ittak és ittas állapotban elhatározták, hogy mind a ketten öngyilkosságot követnek el. Vittek egy revolvert, azt megöltötték és kimentek a város határában lévő *Nagyerdőbe*. Néhány perczig vitatkoztak, hogy melyik használja előbb a fegyvert, aztán *Deák József* hirtelen elhatározással előrántotta és mellébe lötte magát. A sérülés súlyos volt, de nem halálos. *Deák* borzasztóan szenvedett és kérte társát, hogy mielőtt önmagát megölné, könyörüljön meg rajta és előbb szabadítsa meg őt borzasztó szenvedéseitől egy jól irányzott lövéssel. *Szénégető* teljesítette barátjának utolsó kívánságát, elszűtötte a fegyvert és *Deák* néhány perc múlva iszonyu kínok közt kiszivedett. *Szénégető* társának fájdalmait látva, az öngyilkosságtól annyira megrettent, hogy eldobta magától a fegyvert, holt társának élettelen testét ott hagyva, futásnak eredt és önként jelentkezett a rendőrségnél. *Szénégetőt* letartóztatták, a királyi ügyészség a debreczeni büntető törvényszék szándékos emberölés miatt helyezte vád alá és ügyében e hó ötödikére tűzte ki az esküdtbírósi fő tárgyalást.

NYILTTÉR.

Dr. Várnai Ferencz

ügyvédi irodáját
Kossuth-utca,
káptalani bérházba 22. sz. alá
helyezte át.

886

TAVIRATOK.

A vatikáni czimert levették.

Budapest, aug. 2. (Saját tud. táv.) A párisi vatikáni nagykövetségi épületről tegnap este levették a czimert.

Plehwe meggyilkoltatása.

Pétervár, aug. 2. Az a gyanú mindinkább megerősödik, hogy a tettes nem azonos azzal, akit a kórházban ápolnak. A nyomok Koronó városához vezetnek, egy odaváló ke-

reskedő fiához, akit *Wikovszkynak* neveznek. Ennek az embernek, akit a merénylet napján letartóztattak, tudnia kell a merényletről, mert testén ugyanolyan jel van, mint azon a dinamitszelenczén, amely *Plehwe* halálát okozta és amelynek egyik pléhdarabján ezt a jelt megtalálták.

Pétervár, aug. 2. A múlt éjjel kétszáz embert tartóztattak le. Elég, hogy valaki a merényletről szóljon és a rendőr már vállára tette a kezét. A letartóztatásokat mindig éjjel fogatosítják és igazán szívet rázó jelenetek történnek. Kivált ott, ahol családapákat hurcolnak el minden ok nélkül Pétervárott a forradalmi párt kiáltványokat osztogat szét, amelyben az igazság győzelmének hirdetik *Plehwe* meggyilkoltatását. Egyben buzdítják a lakosságot, hogy a Idrkoi rendelkezéseknek ellene szegüljenek.

Pétervár, aug. 2. Mutaviev vonakodik elfogadni a belügyi miniszterséget, amelyet a császár neki ajánlott.

Plehwe utóda.

Budapest, aug. 2. (Saját tud. táv.) *Plehwe* utódául *Ignatien* kievi kormányzót emlegetik.

A takarmánykivétel eltiltása.

Bécs, aug. 2. (Saját tudósítónk táv.) A hadügyminiszteriumban tegnap tartott konferencián elhatározták, hogy úgy az osztrák, mint a magyar kormánynál a takarmánykivétel tilalmát fogják kérni. A hadügyi kormány hosszú megfontolás alapján intézi e kérelmet a kormányokhoz.

Az angol alsóházból.

London, augusztus 2. A vita folyamán *Chamberlain* támogatta a kormány politikáját és kijelentette, hogy a maga politikája elég éretti arra, hogy az ország elé terjeszszék. Soha sem várta, hogy az ilyen változást elhamarkodva magáévá tegyen s meg van győződve, hogy ezt a politikát végre is elfogadják.

REGÉNYCSARNOK.

A brixtoni rejtély.

— Bűnügyi regény. —
Írta: A. C. D. (Angolból.)

82

Hazafeléjövet találkozott egy öreg vitorlamesterrrel s avval sétálgatott. De midőn azt kérdeztük, hogy kicsoda ez az öreg vitorlamester hol lakik, nem bírta megmondani. . . . Azt hiszem, az eset olyan világos, mint a nap. Legjobban mulatok azon, hogy *Lestrade* hamis nyomon indult el. Azt hiszem, ebből a szerény emberből sohasem lesz semmi. . . . Nini, hisz itt van *Lestrade* magam. . . . hogy került ide? . . .

Vaióban *Lestrade* volt, aki az alatt jött föl, míg mi beszélgettünk s most ott állt a küszöbön. De rendszabizalmat, hetyke tartását és büszke modorát szokatlan üggedés és levertség váltotta föl. Arcza komor és sápadt volt, a ruházata rendtlen és elhanyagolt. Látható volt, hogy tanácsot kérni vagy tanácskozni jött ide, de nyilván meglátván kollégáját, nagy zavarába jött és nem tudta, mit tegyen. Megállt a soba közepén, idegesen pödörgötte a bajuszát s végre halkan, rekedten mondta:

— E az ügy fölötte bizonytalan . . . fölötte rityélység és érhetetlen.
— O az azt hiszi, *Lestrade*?! — kiáltott föl *Gregson* diadalmasan. Magam is úgy

gondoltam, hogy ennek kissé kemény dió lesz ez az eset... De megtalálta-e legalább Stangerson, a titkárt?

Lestrade komoran, rekedten felelt:

— Mr Joseph Stangerson, a titkárt, ma reggel hat óra tájban meggyilkolták a Halliday-fogadóban.

VII. FEJEZET,

Fénysugár a sötétben.

Ez a szörnyű hír, melylyel Lestrade ily váratlanul köszöntött be hozzánk, mind a háromunkat lesújtott és szinte elkábított. Gregson ijedten ugrott föl székéről és brandyt, ezódát, poharakat mindent feldöntött. En némán bámultam Sherlock Holmesre, kinek ajkai mintha vonaglottak volna, míg homlokát mély ráncok barázdálták keresztül-kasul.

— Hát Stangerson is? — mondta hal-

kan. — Az eset bonyolódik.

— Már elég bonyolult volt eddig is, — felelte Lestrade letülve. — De ugy látom, önök haditanácsot tartottak itten,

— Bizonyos ön... bizonyos ön... ebben a... ebben a hírből? — dadogta Gregson fölindultan.

— Epen most jövök Stangerson szobájából, — felelte Lestrade. — En voltam az elef, aki felföldöztem a gyilkosságot.

— Gregson véleményét az esetről már hallottuk, — szölt most Holmes. — Nem mondaná el ön is, hogy mit látott és mit tart az esetről.

(Folyt. köv.)

Határidők.

Budapest, aug. 2.	
Bumáprilisra	7.88
Bumá október	7.86
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.
Zab apr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.900

Értéktőzsde.

Budapest, aug 2.	
Osztrák hitel	885.50
Magyar hitel	749.50
Allmvasut	694.—
Rimamurányi	488.—
Magyar jelzálog	585.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. aug. 2-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.75
Magyar koronajárdék	97.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4%	89
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkövénny 1876-ból	—
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	97.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.50
Horváth szlavin földterhermentési kövénny	2.06
Magyar nyereségy-sorsjegy-kölcsön	1.61
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	98.75
Osztrák járdék papirban	99.75
Osztrák járdék papirban	118.50
Osztrák járdék aranyban	.99
Osztrák korona járdék	1.58
Osztrák államsorsjegyek	16.05
Osztrák magyarban részvény	746.50
Magyar hitelbankrészvény	626.25
Osztrák hitelintézet részvény	632.50
Párisi vista	19
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.88
Németbirodalmi márka	289.80
Londoni vista	94
20 márkás arany	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA.

6950/1904. sz. tkv.

Árverési hirdetményi kivonat.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Lengyel Sándornak Szabeni Péter és Szabeni Mária elleni vagyon közösség megszüntetése iránti perében, a nagyvárad kir. tszékek, mint polgári bíróságnak 6428/904. tkvi. számú megkeresése folytán vagyon közösség megszüntetése céljából a Sályi 38. számú betétben. A I. 1-6.

sorszám alatt Szabeni Péter, Szabeni Mária Barakonyi Gergelyné és Lengyel Sándor közös tulajdonul felvett beltelkes házakból szántó földekből és közös legelő közös erdő járandóságából álló jószágtestre a végrehajtási árverést elrendelte és annak foganatosítására határidőül 1904. évi szeptember hó 3-ik napjának délelőtti 9 óráját Sályi községházához kitűzte.

Kikiáltási ár 1060 korona azonban az árverésre kitélt ingatlan szükség esetén ezen áron alul is elfog adani.

Árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóságnál és Sályi község előjáróságánál tekinthetők meg.

Nagyváradon, 1904. április 25-én. A kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Kiss Andras kir. tszéki bíró helyett.

Hraball,

kir. tszéki albiró.

A székelyföldi ásványvizek páratlanja

„Répáti“

a legjelesebb égvényes gyógy-savanyúvíz

mely kiválóan szerencsés vegyi összetétele, rendkívül dús, főleg kötött szén-sav-tartalma és kellemes ízü folytán ritkítja pártját a kontinensen.

Elsőrangú gyógyital emésztési-zeleti nehéz egségeknél, vese-, gyomorhél bajokban, gyuladással hólyag, köszvényes bántalmak és vérszegénység ellen stb.

Főúri kedvenc ital.

határozottan a legkedvesebb pezsgőborvíz!

Mint a belső szervek betegségei ellen legkellemesebb és leghatásosabb s egyszersmind legolcsóbb gyógyító szert, úgy is, mint páratlan élvezeti italt, a „Répáti ásványvíz“-et minden céltudatos, elfogulatlan ivónak rendszeres használatra lelkiismerettel ajánljuk.

A „Répáti víz“ minden jobb fűszerkereskedésben és vendéglőben kapható.

Magyar műbutorgyár

részvénytársaság.

Ezelőtti REISZ és PORJESZ.

Május elsejétől fogva

Szent László-ter, a holdas templom mellett.

Saját készítésű elegáns asztalos és kárpitos

BUTOROK

modern styben, gazdag választékban, gyárban.

Szolid, szabott árak!

Hirdetmény.

„Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság“
(Kossuth Lajos-utca 10. sz.)

elfogad betéteket könyvecskére és folyó számlára:

6 hóig elhelyezett **5%-os** kamatot összeg után fizet.

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogokra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1904. május hó.

AZ igazgatóság.

897

Egy főtisztelendő lelkész levele.

Wilhelm Ferencz gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító urnak Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

Radowesitz, Csehország u. p. Bilin.

Ismételten jó eredménnyel használtam az Ön Wilhelm-féle antiarthritikus anti-reumatikus vértisztító teáját beteges állapotaimban, mint: a máj, lép, sziv és gyomor elzsírosodásaival, reumatikus hátgerincbántalmaknál, gyenge emésztésnél, vértolulással, agyngyomáznál, stb. úgy, hogy ezáltal megtakarítottam magamnak egy fürdői vagy hidegvízgyógyintézeti kurát, a mihez különben sajnos nincsenek is meg az anyagi eszközök, hivatásomból kifolyólag pedig hiányzik a szükséges idő.

Biztosítom arról, hogy a magam részéről csak kellemes kötelességemmé te- szem, hogy ezt a kitűnő Wilhelm-féle antiarthritikus antireumatikus vértisztító teát minden ilyen bajban szenvedőnek legmelegebben ajánljam, és a hol csak tehetem, föl fogom dicserni, hogy így Önnek kitűnő találmányáért valamiképpen kimutassam hálámat és hogy a szenvedő emberiséget, a hogyan az Ön oly pompásan gyógyító készítménye meg is érdemli, figyelmessé tegyem erre a gyógyszerre.

Kitűnő tisztelettel

Vinzenz John P., lelkész.

Kapható Franz Wilhelm, gyógyszerész cs. és kir. udvari szállítónál Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint a nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban. 848.

„JEGENYE“

gyönyörű fekvésű gyógyfürdő.

(1600 méter magasan.)

Hátfy-Hunyad és Kolozsvár közt.

Vásártelki vasas Moor-fürdők.

11° Lobogó-fürdők.

Igazgató orvos:

Dr. Kazay Kálmán.

Javalva:

kezdődő tüdőbajosoknak, scrofulótikusoknak, angolkórosoknak csuz, vérszegénység, idegesség ellen.

Prospectust küld

751

a kezelőség.

Uj áruháznak Zöldfa-utca elején.

Uj áruháznak Zöldfa-utca elején.

Előre haladt idény miatt

az összes nyári szép válogatott rőfös és női divat-árakat nagyon olcsón elárusítjuk.

M a r a d é k o k:

500 méter maradék voil finom . . . 19 kr.	500 méter maradék áttört batiszt 13 kr.
500 méter maradék francia batiszt 21 kr.	500 méter maradék atlasz szaten 22 kr.
500 méter maradék ruha vászon 25 kr.	5000 méter maradék hazai delin 28 kr.
5000 méter maradék francia delin 37 kr.	

Csipke maradékok 1 kr.-tól feljebb.

Kovács L. és Társánál

Nagyvárad, Zöldfa-utca elején.

TELEFON: Iroda 67. Gyártelep 465. TELEFON: Iroda 67. Gyártelep 465.

Cementárugyár, betonépítési, csatornázási és aszfaltiparvállalat

ROSENBERG IZSÓ

N a g y v á r a d.

Iroda: Kossuth Lajos-utca 3.
Gyártelep: Kert-utca 10. szám

Elvállal mindennemű betonépítési, csatornázási, aszfaltozási, gránit- és márványteraszok munkálatokat.

Betonmunkálatok: védgát, fal- és gépalapzatok, me-denczék, járdák, csatornák, szökő-kutak, zsilipek, hidak és áterezsek o o o o o

Cementárugyártás: Egyszerű és színes cementlapok, csatornacsövek, lépcsők, fedőla-pok, esővizfolyókák, fürdőkádak, szarvasmarha jászolok, mindenféle műkövek. o o o o o o o o o

Gránit és márvány egyszerű és diszes kivitelben

Terazzo-munkálatok: Szabad. sodronybetétesek repedésmentes módszer

Aszfaltozások: Kapualjak, udvarok, pinczék, járdák aszfaltozása. o o o o o

Elszigetelések aszfaltbitumennel.

Nedves lakások és pinczék vízmentesítése és gyökeros szárazzá tétele.

Diszes fal- és keramitburkolatok a legjutányosabban lesznek elvállalva.

Költségvetés ingyen és bérmentve.

Mindennemű építkezési anyagok nagyraktára.

Beocsini Cementgyári Unio kizárólagos és főraktára. Beocsini Román és Portlandcement. Egresi szobrász és alabástrom gipsz. Valódi aszfalt fedellemezek. Kátrány fedellemezek. Aszfalt elszigete ő lemezek. Carbolineum. Tinctoral. Menyezet nádfonat

J u t á n y o s á r a k ! Á r a k m i n d e n v a s u t á l l o m á s r a !

Erdő-eladás.

Árverési hirdetés.

A nagymélt. földmivelésügyi m. k. Miniszter urnak 1903 évi 94294 számú engedélye alapján közhírré tételik, hogy a Biharvármegyében levő Szentjobb község házában 1904 szeptember hó 5. napján délelőtt 11 órakor a szentjobbi apátsági uradalom Nyulas nevű erdejében kihasználásra kijelölt 58. 1. k. holdon álló fatömeg zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött, nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Az eladandó famennyiség áll: mintegy 109 m³ tölgy műfából, 2348 m³ tölgy cser, gyertyán, hasábfából, 1653 m³ dorongfából és 422 m³ áglából, melynek kikiáltási ára, melyen alul eladatni nem fog, 15849 korona.

Bánatpénz 1585 korona, mely összeget minden versenyző az árverést megelőzőleg az árverést vezető kezébe letenni, illetve a zárt ajánlathoz csatolni köteles.

Minden árverező elismerni köteles, hogy a szerződési föltételeket, melyek a

szentjobbi község házában megtekinthető, ismeri és magát azoknak aláveti.

Utóajánlatok, vagy olyanok, a melyek a kikötött szerződési föltételekről eltérők, nem fogadtnak el.

Szentjobb a bihari h. é vasutak Bihar-diószeg állomásától 10, a Székelyhídtől 15 kilom. távolban fekszik.

A hirdetett erdő Szentjobb község mellett fekszik.

Szentjobb, 1904. augusztus 1-én.

A szentjobbi apátsági uradalom.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Eladó gázmotor.

Egy jókarban levő, jelenleg is működő 2 lóerejű

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Fehér Jenő

uri és női czipész

Nagyvárad, Fő-utcán lévő Rimanóczy-házban (Fábry-testvérek üzlete mellett).

Van szerencsém a n. é. közönség és a főt. papságnak szives tudomására hozni, hogy egy, a mai kor igényeinek megfelelő

czipész-üzletet

nyitottam. Mint ajánló körülményt, bátorkodom felemlíteni, hogy a nagyváradai szakirányú ipariskola czipészabászati rajzelőadója, illetve szaktanítója vagyok továbbá a szakmánál eltöltött sok éven keresztül a külföldön, valamint hazánk nagyobb városaiban mint fűszabász, munkavezető s hasonló minőségben a nagyváradai czipőgyárban is hat évig sikerrel működve magas színvonalon álló szakképzettségem folytán képes vagyok a legkényesebb igényeket is kielégíteni s minden vállalatot a legnagyobb szakértelemmel és műveléssel végzek.

Versenyszavak

A főtisztelendő papság és a n. é. közönség támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Fehér Jenő,

czipész mester.

KALENDA JÁNOS

varrógép- és kerékpár-raktára

Nagyváradon, Szent László-tér,

holdas templom mellett.

A legújabb Puch és Helical kerékpárok

és kerékpár alkatrészek megérkeztek.

Kerékpárok és varrógépek javítása jutányosan // Mindennemű varrógépek és varrógép alkatrészek nagy raktára.

ÜZLET-ÁTHELYEZÉS!

HOFFER BERTALAN

paplanyártási telepét Fő-utca, Bazar-épületből

Szilágyi Dezső u. dr. Adorján-ház

szouterrain helyiségébe helyezte át, miről a nagyérdemű vevőközönséget értesíti és további szives látogatását kéri.

Kész paplanok dús választékban.

Ugyanott varróleányok folytonosan felvétetnek.

686.